

PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok VIII

Warszawa, wtorek 22 sierpnia 1933 r.

Nr. 190

ADRES REDAKCJI: ul. Marsz. Focha 1. Telefon 545-90 wewn. Nr. 16

TREŚĆ: Sprawy polskie: Sytuacja polityczna w Polsce. — Polska a Niemcy. — Zagadnienia ogólne: Sytuacja międzynarodowa. Polityka zagraniczna Włoch. — Austria a Niemcy. Europa Środkowa. — Sytuacja polityczna i gospodarcza w Niemczech. — Szwajcaria a Niemcy. — Litwa a Niemcy. — Sytuacja polityczna w Czechosłowacji. — Sytuacja polityczna w Rumunii. — Jugosławia a Watykan. — Międzynarodowa sytuacja gospodarcza. — Różne.

SPRAWY POLSKIE

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Kölnische Ztg. 20.VIII. w koresp. z Katowic pisze, że władze polskie ogłosiły wyniki przeniesień dzieci niemieckich na polskim Górnym Śląsku do szkół niemieckich i stwierdzają, że zgłoszono 1300 wniosków o przeniesienie. Trzecią część tych wniosków władze polskie uznały na nieważne z różnych „błahych” powodów, wobec czego opiekunowie tych dzieci wniosą skargę do Komisji Mieszanej.

L'Ere Nouvelle 20.VIII. zamieszcza artykuł Augusta Gratien'a (deputowanego z okr. Sekwany), p. n. „La France et la mer Baltique”, w którym dowodzi, że wystarczy rzucić okiem na mapę Bałtyku, aby przekonać się, że wiele narodów potrzebuje tego morza dla utrzymania swego bytu, a od zachowania dostępu do tego morza zależy pokój w tej części Europy. Francja zajęła się bliżej sprawami bałtyckimi dopiero od 18-go wieku. Autor zaznacza, że dobrze się stało, iż p. Montfort ogłosił książkę o nowych państwach nad Bałtykiem. Szczególnie ważną rzeczą jest, jego zdaniem, poznanie położenia Polski, której dostęp do morza stanowi przedmiot ataków pruskich.

Magyarság 22.VIII. w artykule p. n. „Na drodze do nowych imperjów” omawia kształtowanie się nowych Włoch, ostatni zwrot w Niemczech i panowanie

Kemala w Turcji. Następnie porusza autor polski system państwowy i powiada, że prawo państwowe Polski nie odpowiadało nowoutworzonemu państwu polskiemu. Polska budowana na dawnym swem prawie nie byłaby silną konstrukcją między takimi potęgami jak Niemcy i Sowiety. Formalnie ukryta dyktatura marsz. Piłsudskiego powstała ze zdrowego instynktu państwowego odrodzonego kraju i jest niczem innym, jak autorytetem władzy, który określił wobec zebranych senatorów Stefan Batory, jeden z największych królów polskich, słowami: „Ego sum rex, sed non pictus neque fictus”.

POLSKA A NIEMCY.

Prasa sowiecka 21.VIII. cytuje głosy „Kurjera Porannego” i „Gazety Warszawskiej” odnoszące się sceptycznie do zapewnień o pokojowych zamiarach Niemiec.

Izwiestja 21.VIII. przytaczają wyjątki z artykułu „Gazety Polskiej” o zagadnieniu Anschlussu, wyróżniając grubym drukiem określenie paktu 4-ch jako próby zwększenia naturalnego kierunku ekspansji niemieckiej na południe na nienaturalny kierunek wschodni.

ZAGADNIENIA OGÓLNE

SYTUACJA MIĘDZYNARODOWA. POLITYKA ZAGRANICZNA WŁOCH.

L'Ere Nouvelle 20.VIII. pisze, że obecne stosunki w Niemczech idą na rękę polityce włoskiej, która

dąży do opanowania rynków gospodarczych w Europie środkowej. Zachowanie się Austrii i Węgier ma tutaj bardzo ważne znaczenie, ponieważ w razie przechylenia się ich na stronę gospodarczej współpracy z Włochami na czoło wysuwa się rola portu trjesteńskiego.

skiego, a zmniejsza się znaczenie portów niemieckich. Wogóle nad temi ostatnimi portami wisi niebezpieczeństwo całkowitego pominięcia ich, jeżeli Europa środkowa swoje obroty handlowe skierowałaby przez Gdynię. Włosi przez palce patrzą na początki tego ruchu, który zaznaczył się w ostatnich czasach. Autor zapytuje, czy inne mocarstwa nie wyzyskają okazji a będą tylko obojętnie przyglądały się usiłowaniom włoskim do opanowania rynków w środkowej i wschodniej Europie.

Volksblatt z 17—20.VIII. (Frankfurt) w kilku artykułach o sytuacji międzynarodowej przypisuje niechęć, z jaką spotkało się zagranicą dojście w Niemczech do władzy narodowego socjalizmu, w pierwszym rzędzie wpływom „żydowskiej międzynarodówki”, w drugim — obawie większości państw przed wyciągnięciem konsekwencji z doświadczenia, że „bezwzględne przeprowadzenie traktatów zepchnęło świat na brzeg przepaści”. Zapowiadając utracenie przez Paryż roli duchowej stolicy cywilizowanego świata, i wyrażając nadzieję, że „przodownictwo obejmie ten naród, który najgłębiej i najświadomiej nawróci do źródeł swych narodowych cech”, dziennik zapewnia, że „istota narodowego socjalizmu jest zasadniczo przeciwna zarówno politycznemu, jak i duchowemu imperjalizmowi”.

W d. c. dziennik podnosi, że „francuska polityka zagraniczna nie jest już zainteresowana w istnieniu włosko - jugosłowiańskiego napięcia, przeciwnie — Francja pragnęłaby osiągnąć porozumienie między temi dwoma państwami, podobnie jak na północnym wschodzie doprowadzono do porozumienia między Polską i Rosją”. W stosunku do Francji widzi dziennik jaskrawy dowód tego, jak bardzo dobrze potrafiła ona dostosować się do faszystowskiego rewizjonizmu. Następnie dziennik wyraża zadowolenie z powodu tego, że usiłowania wciągnięcia Włoch w system londyńskich paktów wschodnich zawiodły i że Włochy — zamiast pójść na propozycje, które w razie ich przyjęcia zmieniłyby całkowicie polityczną konstelację w Europie i pozbawiłyby wartości wytworzoną współpracę mocarstw zachodnich — ograniczyły się do opracowania z Sowietami odrębnego paktu, analogicznego do sowiecko - niemieckiego układu w Rapallo.

AUSTRJA A NIEMCY. EUROPA ŚRODKOWA.

Le Quotidien 20.VIII., omawiając taktykę polityki hitlerowskiej, w szczególności Habichta wobec Austrii, zwraca uwagę na to, iż zmierza ona do zaapelowania do Ligi Narodów, by w imię praw narodu niemieckiego przyłączyła Austrię do Rzeszy.

Z cynizmu wywodów Habichta wynika — zdaniem pisma — jedno tylko, że autorytet Ligi Narodów rośnie nawet wśród tych narodów, które najbardziej były jej wrogiem.

„Le Quotidien” uważa, iż byłoby rzeczą bardzo głupią przepuścić nadarzącą się okazję odrestaurowania Ligi Narodów.

La Nation Belge 20.VIII. zapytuje, czy można przeszkodzić połączeniu się Austrii z Niemcami i podkreśla, że w obecnej chwili zaostrenia się targu austriacko - niemieckiego państwa zainteresowane, jak Francja, Mała Ententa, Belgja, Polska, nawet bez Włoch i Anglii — powinny ogłosić deklarację, że każda próba przyłączenia Austrii do Niemiec (czy to przez prostą aneksję, czy też przez utworzenie rządu hitlerowskiego w Wiedniu) będzie stanowiła casus belli. Doprowadzenie do takiego oświadczenia nie byłoby jednak ostatecznym załatwieniem zagadnienia austriackiego, które istnieje z powodu tego, że twórcy traktatów pokojowych utworzyli dwa państwa: Austrię i Węgry, niezdolne do życia. Kraje te muszą żyć, a obecnie duszą się, stając się podatne dla agitacji hitlerowskiej. Dlatego należy dać im warunki istnienia przez utworzenie federacji naddunajskiej, do której oprócz nich należałaby Mała Ententa, a może i Polska. Jasną zaś jest sprawą, że w razie opanowania Austrii przez hitlerowców zostanie zagrożony Budapeszt oraz Praga.

SYTUACJA POLITYCZNA I GOSPODARCZA W NIEMCZECH.

Prawda 20.VIII. zestawiając obietnice, jakie dali hitlerowcy swym wyborcom, z osiągniętymi dotychczas wynikami, pisze, że wyniki te są żałosne i nie pozostają w żadnym stosunku do poczynionych zobowiązań. Sytuacja gospodarcza uległa pogorszeniu; płace obniżone, pozycja międzynarodowa Niemiec jest gorsza niż kiedykolwiek. Faszizm niemiecki zawiódł wszystkie pokładane w nim nadzieje.

Le Quotidien 18.VIII. nawiązuje do jednego z poprzednich swych artykułów, w którym dziennik chwalił ministra gospodarki Rzeszy Schmitta za jego umiar i zaznaczoną przez niego potrzebę gospodarczej współpracy międzynarodowej. Wbrew temu oświadczeniu ukazał się w Niemczech dekret, de facto zabraniający Niemcom podróżowania na parowcach niemieckich. A zapowiedziany jest inny dekret, który ma zabronić firmom niemieckim przewożenia towarów na statkach niemieckich. Dziennik w związku z tem przestrzega opinję przed oficjalnymi przemówieniami i deklaracjami niemieckimi, które są jedynie środkami do zamaskowania posunięć. Należy obserwować całość czynów Niemiec i na tem tylko można oprzeć pogląd na cele polityczne Rzeszy.

SZWAJCARJA A NIEMCY.

Neue Zürcher Ztg. 20.VIII. zamieszcza artykuł o nadgranicznych stosunkach szwajcarsko-niemieckich i podnosi, że po stronie niemieckiej coraz częstsze są wypadki agitowania wśród ludności szwajcarskiej na rzecz różnych spraw niemieckich. Dziennik zaznacza, że o ile oficjalne stosunki starają się Niemcy utrzymać na poziomie odpowiednim, o tyle na pograniczu dają się zauważyć usiłowania propagandowe. Dziennik przytacza kilka takich wypadków.

LITWA A NIEMCY.

Lietuvos Aidas 18.VIII. w art. wst. wyraża oburzenie z powodu szerzenia zarówno przez litewską prasę opozycyjną, jak i przez prasę Łotwy, wiadomości o tem, że toczące się obecnie w Kownie handlowe rokowania litewsko-niemieckie są jakoby oparte na podłożu politycznym. Dziennik podkreśla, że rząd litewski dąży w tych rokowaniach jedynie do wyzyskania wszelkich możliwości, celem podniesienia dobrobytu kraju, a to przez oparcie stosunków handlowych z Niemcami na zasadzie wzajemnej wymiany.

SYTUACJA POLITYCZNA W CZECHOSŁOWACJI

Slovak 20.VIII., nawiązując do wyrażenia ubolewania władzom państwowym przez część władz miejskich Nitry za zajścia na obchodzie ku czci Pribyny, pisze, że ci ludzie, którzy to ubolewanie składali, sami nie zdają sobie sprawy, jak się kompromitują, występując w imieniu ludności. Jeżeli w Nitrze przedtem rządzący opinią publiczną, to na obchodzie przekonali się, że odtąd Nitra stała się słowacką i przeszła do porządku nad ludźmi, którzy nie umieją bronić interesów Słowaków.

A—*Zet Pondelnik 21.VIII.*, pisze że przykre wypadki w Nitrze są podawane przez całą prasę światową. Nieprzyjaciele Czechów są zachwyceni postępowaniem ks. Hlinki, a ich przyjaciele znaleźli się w rozpaczliwym położeniu. Dziennik przytacza głosy prasy węgierskiej, włoskiej i niemieckiej i podnosi, że są one dowodem, koma działalność Hlinki przynosi korzyści.

SYTUACJA POLITYCZNA W RUMUNJI.

Prasa francuska z 19.VIII. zamieszcza wiadomość o wystosowaniu przez rząd francuski noty do rządu rumuńskiego w sprawie zawieszenia transferu przez Rumunję. Komunikat Havasa zaznacza, że podobne démarchę u rządu bukareszteńskiego poczyni prawdopodobnie i rząd angielski.

Cuvantul 18.VIII. w art. wst. wyraża ubolewanie z powodu panującego w Rumunji systemu sprzeniewierzeń i przekupstwa we wszystkich dziedzinach i na wszystkich szczeblach, tak że uważa się to już za zasadę, a ściągą się, kiedy komuś się nie uda.

JUGOSŁAWJA A WATYKAN.

L'Ere Nouvelle 18.VIII. zamieszcza artykuł o wystąpieniach Watykanu przeciw Jugosławji, którą to sprawę przedstawia Milan Banić w swej książce p. n. „Jugosławja widziana przez Chorwata”. Autor dowodzi, że wiele trudności napotykała konsolidacja

wewnętrzna ze strony kół katolickich, powolnych polityce watykańskiej, która idzie po linii polityki fałszyzmu włoskiego. Dziennik pisze, że niegdyś, przed kilku stuleciami, egoizm Watykanu doprowadził do reformacji i odpadnięcia od kościoła katolickiego licznych odłamów ludności w świecie germańskim i słowiańskim. W obecnej chwili panuje w świecie wielki bezład, i odczuwa się potrzebę zjednoczenia, lecz Watykan nadal uprawia błędną politykę, która może się skończyć podobną klęską. Dlatego jest już czas, aby poddał on rewizji swoje stanowisko.

MIĘDZYJAROD. SYTUACJA GOSPODARCZA.

Izwiestja 20.VIII. omawiając wyniki akcji gospodarczej Roosevelta stwierdzają, że akcja ta nie pozostała bez wpływu i w Europie, gdzie powstała również legenda o końcu kryzysu. Złudzenia te wkrótce zostaną rozwiane. Niema żadnych szans, aby rok 1933 był ostatnim rokiem kryzysu. Wszystko przemawia za tem, że będzie on stanowił dalszy etap w procesie zaostrzania się kryzysu. Jeżeli St. Zjednoczone przeprowadzą do końca swój program inflacji, to należy oczekiwać nowych poważnych wstrząsów gospodarstwa światowego. Burżuazja już wypróbowała w walce z kryzysem wszystkich środków, wszystkie one jednak okazały się zawodne.

Prawda 19.VIII. zamieszcza art. wst. p. t. „Walka imperjalistów o nowy podział świata”. Zagadnienie rynków zbytu, pisze dziennik, nigdy nie przybrało tak ostrej formy jak obecnie. Problem ten przeradza się coraz bardziej w zagadnienie nowego podziału świata. W tych warunkach wszelka próba znalezienia rozwiązania międzynarodowego dla sprzeczności imperjalistycznych przeciwko samej sobie. Najlepszym tego doświadczeniem jest pakt 4-ch, który miał być porozumieniem wielkich mocarstw dla rozwiązania zagadnień europejskich kosztem Ameryki i mniejszych krajów europejskich. Był to również pewnego rodzaju spiszek przeciwko Sowiетom. Jednakże pakt 4-ch załamał się i pierwsze jego zastosowanie w praktyce dowiodło jego bezskuteczności. W ten sposób wytworzyła się sytuacja nad wyraz poważna, która przypomina atmosferę z lipca 1914 roku. Walka o pokój staje się coraz trudniejsza i bardziej skomplikowana, jednakże ZSRR. od niej nie odstąpi.

RÓŻNE.

Prager Presse 20.VIII. podaje wywiad z kardynałem Hlondem w sprawie stosunku chrześcijaństwa do rasowości, w którym kardynał podniósł, że głoszone są teraz różne fałszywe teorie rasowe, dlatego należy zwrócić uwagę na istotne pokrewieństwo, jakiego n. p. istnieje między Czechosłowacją i Polską. Chrześcijański uniwersalizm zbliża do siebie narody wszystkich ras, lecz jasną jest rzeczą, że narody bliżej ze sobą spokrewnione mają ułatwioną współpracę.

Faint, illegible text at the top right of the page.

SYLLABUS

Faint, illegible text in the middle right section of the page.

Faint, illegible text in the lower middle right section of the page.

APPENDIX

Faint, illegible text in the lower right section of the page.

Faint, illegible text in the lower right section of the page.

Faint, illegible text in the lower right section of the page.

Faint, illegible text at the bottom right of the page.

